

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 18. Dum esset in tormentis. Est infernus locus tormentorum, sicut cœlum deliciarum, quæ omnem superant intellectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

sicut ex opposito quibusdam eximij beneficij loco ponitur, eorum corpora honorifice terrae mandari, & in jatum storum sepeliri mausoleis, vt ex S. Lectione liquido constat legentibus: Attamen nec hoc est supplicium magnificandum: cum sapienter eius suorum permittat Deus electorum corpora inhumata, in praedam feris exponi animalibus, vt D. Aug. expendit ex illis Prophetarum regij verbis. *Posuerunt morticina ferarum iuram esse voluilibus caeli, carnes Sanctorum iuram b. suis terra.* De se sepultura liberet infernali, nec de te hoc dicatur, quod de reprobo hoc diuine. *Sepulchrum est in inferno.* Hic praeterea loquendi modus (ex opinione D. Aug.) nedum significat, diuitem ad tartara deuolutum, est insuper, quod lacu gehenna demersus sit profundissimo: hoc quippe significat: *Sepulchrum est in inferno.* Si vero infernus idem sit, vt dicemus, quod locus tormentorum, insinuat Euangelista, quod sepulchrum sit inter tenuissimos cruciatus, flammam voraces, dyablos, serpentes, daemones. *Sepulchrum inferni* (inquit) *paenitentium profunditas est, qua superbos & impenitentes post hanc vitam vocat.* Non satis illi erat dixisse diuitem ad tartara raptum, sed ait esse sepulchrum, & in profundissimam abyssum, vt in proprium tunc sepulchrum deiectum, vbi proprium habiturus sit in sempiternum: *Sepulchrum eorum domus illorum in aeternum.*

L. de cura pro mortuis agenda c. 1. Ps. 78. 2. D. Av. 6. L. 2. 99. Euangel. Tom. 4.

Ps. 48. 12.

S. 18. Dum esset in tormentis. Est infernus locus tormentorum, sicut caelum deliciarum, quae omnem superant intellectum.

ELEUANS autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham à longe, & Lazarum in sinu eius. Hoc primum attingit D. Chrysol. Hom. 5. in Non dixit in tormento, sed in tormentis: & quod Luc. de di. Christus prius dixerat: *Sepulchrum est in inferno*, hoc modo dicit: *Cum esset in tormentis.* Imò & ipse maledictus ibi sepulchrum, locum nominat tormentorum: *Ne veniant in hunc locum tormentorum.* Notat autem D. Gregorius, quod licet multa Christus dixerit de altera vita in parabolis, nec ea explicauerit, attamen dum de inferni loquebatur tormentis: *Aperta voce tormenta peccantium dicta sunt, ne quis ad ignorantiae sua excusationem recurrat.* Praeterea dum de maledictis à se longe sepelendis loqueretur: *Discedite inquit, à me qui operamini iniquitatem.* Ne forte crederent se ad ea delegari loca, in quibus suis fruerentur delicijs, adiungit: *Ibiterit fetus & stridor dentium.* Iterum, cum multa in parabolis dixisset, hoc tamen

Matt. 7. 23. Matt. 13. 42.

voluit explicitè declarare: *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fetus &c.* Similiter & in multis alijs locis, admiratum vero in hoc Euangelio, non satis fuit dixisse: *Sepulchrum est in inferno.* Sed illud exposuit addens: *Cum esset in tormentis.* Describit Diuus Greg. Nyssenus colloquium inter se & sororem suam S. Macrinam de ad eius expositionem, quid sit infernus: num de re, forè vox hac locum significet singularem, aut tantum statum animarum separatarum: refert autem plurima suo digna ingenio; at hic decissam habemus questionem. Primo dicit Christus: *Sepulchrum est in inferno*, & quasi qui velit declarare, quid hoc sit in inferno, subiungit: *Cum esset in tormentis*: & ipse ibidem sepulchrum aperte dicit, quod sit locus tormentorum.

Habes hic, quid sit infernus: *Locus tormentorum*: non vnus, sed plurimorum. Primo: *Carceris visio Dei, & priuatio beatitudinis aeternae.* Si primum omnium tormentum, quod in se quicumque possumus imaginari, tormenta comprehendit, carere visioe Diuina, bonis carere beatitudinis. Quando non aliud esset quam locus carentiae visionis Dei, hoc vnum sufficeret, quo vocetur omnium locus tormentorum. Statim sequitur secundum, locus est tenebrarum exteriorum, palpabilium: *tenebras exteriores.* Non cursum transcamus quod difficile iudicamus: tale pati tormentum, quo cruciabitur intellectus adeo semper clarè ac distinctè videre desiderans, omnes, quas optauit, veritates. Setatis cernere tenebris obsecratum, vt eas explicare non possit, quales in se sint, omnes conceptus quos circa hanc obscuritatem formantur: genera virorum subtilissima. Pateat ergo, quanto sit intellectus torquendus cruciatu, tanto priuatus lumine, quod tantopere cernere concupuit. Tertio: ignis. Hoc ignis, quo cruciantur animae, penditur tormentum: dum dicitur: quod ignis cruciatus, quem hic pati possumus, maxime licet vehemens ac adurentis, quem potest hominum imitari: excogitare perceritas, addo & demonum, ad viri cuiusdam tormentum, velut ignis pius est iudicandus, collatione eius cruciatus, quem patiuntur, qui hoc inferni igne maledicti cruciantur. Quarto: vermes, Quinto: demonum societas. Si igitur ad quantum procedamus, societatem nempe demonum, quibus damnati sociabuntur. Qui nouit, intelligat, quam sit intolerabile cum illis viuere, à quibus se non erit, immortali odio exhorreti: & ni fallar, nulla dari gratior potest infelicitas, quam se illi subiectum lugere.

& locum vitare, quem atrocem sibi nouerit esse inimicum. Si demones igitur habuerint cum animabus graues inimicitias, modo dum se illis in inferno vident subditas, & perpetuos socios, qui tantum illis student exercuciandis, in sua vindictam acerbatis; quis verbis explicet, quæ sint tormenta passuras, tam execranda perpetuo victuræ societate? Si nullum detur cæpius gaudium, quam bono irui, in eorum, qui se amant, societate, vt inquit Philo sophus: Quod illud erit tormentum, malo torqueri eum subiectione ad illos quos se semper odio disiderunt capitali, ac in eo hostili semper manere consortio? Licet autem his in tormentis aliquos sperari possit dulce letamen, hoc vnum tamen illis omnibus, quæ perfecti possunt, sufficeret adaugendis, quod in inferno Deum sibi patiantur inimicum. Nec lingua valet dicere, nec littera exprimerè, quantum hoc animabus iuste et cruciatum, quas poenas, quos dolores. Proinde proprie his locus septimus designatur: quia vt diximus, ex eo quod locus sit omnium: quæ perfecti possunt tormentorum, Deum inimicum pati pertracem, optimo numero declaratur septenario, quocirca hoc tormenti genus locum obtinet septimum. Hoc ipse vates Hieremias exponit, vt omnium calamitatum, quibus Hierusalem obtuebatur, caput præcipuum: *Fallus est Dominus velut inimicus.* Hoc septimum indicat tormentum, quod in ordine ad reliqua protulimus: quod locus sit datæ operæ, Dei conditipotentiam manu constitutus, in quo diuinitas & æteram torquentur eius inimici.

41 Ex hoc qualis futurus sit, collige: Si vnus contrarium ex alio cognoscitur, attende, quid sit cælum; locus est à Deo ex composito creatus in quo bonis impleat cælestibus, gaudio, requie, saturitate, delicijs, eos qui ex toto Deum diligunt corde, & fideli seruiunt animo. Quæ sunt (amabo,) illa gaudia? quæ delicia? quæ bona? Nec ipsa Seraphinorum mens poterit illa declarare. Theologi, sumpta ex martyre Severino Boetio definitione, sic illa describunt: *Status est omnium bonorum aggregatio peccatis.* Perfectus perfectione infinita, in quibus nullum sit mali vestigium, bona malis impermixta: vt exposuimus. Hinc collige, docet D. Thomas, quid sit infernus cum sit oppositus cælo: locus tormentorum, quæ tam graua sunt, vt ea nec viderit oculus, nec auris audierit, nec in eor hominis ascendere: *Supplicium, quod quam sit horrosum.* (inquit D. Chryl.) *Omnino nunquam potuit explicari.* Hoc tantum dico quod illud Deus preparaue-

rit inimicis suis & ijs qui eum offenderunt. Quo- circa de eo sic concludit: *Quæ nec natus audire, nec lassus nec oculus vidit, nec in cor hominis ascendit, quæ non preparauit offendentibus se: est status omnium malorum aggregatio peccatis.*

Et sicut in cælo bona possidentur pura, in illis permixta malis: ita mala perferuntur in inferno pura nullis obdulata bonis: *Multa tibi varique tormenta.* (inquit D. Chrysostr. loc. cit.) *Grumuli poenarum, seu naues inundant.* Attende similitudinem: *Grumuli poenarum, seu naues inundant.* Nec hoc prætereas, dolores perfecte puros. Pendente quæcumque mundus habet tormenta, quæ vidit oculus ab Adam vsque in præsens, quæ lingua decreuerunt Neronianæ, quæ tyrannorum conceperunt intellectus, ignes Babylonicos, iactus leonum, serpentes exurentes, diplades, plumbam liquatam, formaces, flagra, scuticas, plumbatas, cultros, membrorum distoriones, corporum mutilationes: omnia hæc tormenta sunt, inflicta, disposita, parata manibus hominum: illa vero manu, ac ipsius Dei omnipotentia: Et quam inter manus & manus notimus esse differentiam, eadem sit inter tormenta, & tormenta. Illa nunquam ita pura sunt, vt nullum interueniat solamen: Si caput, non manus, abscinduntur; si corpus patitur, non caput: si ignis exurat, non stringit frigus; si frigus, non calor; denique suam habent leuamen, quod tandem finientur, & hoc sufficit vt tolerari facilia reddantur: quantumcumque graua fuerint, vt diximus. Hæc vero tormenta, poenarum sunt omnium congeries, sine vilo consolationis leuamine, ita vt nullum sit in homine membrum quod suum non patiatur cruciatum, nec caput, nec oculi, nec aures, nec brachia, nec manus, nec pedes, nec corpus, nec anima. Hoc sensu quidam intelligunt illam Dauidis phrasim: *Ponnes eos dorsum.* Non ait dorsum eorum flagris expones, sed ita eos ponens vt toti sint dorsum: *In tempore vultus tui.* Sunt autem humeri proprius flagellorum locus. q. d. *Dominus in tempore vultus tui.* Peccator, totus est dorsum: quia quotquot habet membra, dolores suscipient suis condignos acerbis. Sed nec erit quod tristes soletur iudicium vixebant fugas & æstus, calor exurens, frigus collidens dentes, & hæc vsque in æternum & vltia. Tantem quidquid in hoc mundo cruciatum possimus imaginari, nihil est; & nec umbra quidem eorum minima, & omnia hæc in vnum congesta, nec eorum vel minimam exprimentur particulam: *Ignis, grandis, mte, glacies, spiritus procellarum, pars calicis eorum.*

1 p. 9. 16. Ad huius intelligentiam, optimum sumitur
a. 6. ad 3. argumentum ex D. Thom. ubi quærit, num
illi dolores, aciones fuerint ijs, quos dam-
nari patiuntur, & respondet negativè, nec quid-
dem cogitatione. Quia quæ Christus passus est
tormenta, ea omnia ex illis fuerunt, quibus in
hac vitâ affligimur, & hæc omnia simul sumpta,
minorem non adæquant inferi cruciatum. Col-
ligo quidquid unquam græce pertulerunt Marty-
res, ignes, verbera, craticulas, picem ardentem,
ollas, anas succensas, oleum fetuens, osium di-
uuliones &c. Hæc omnia congesta, non adæ-
quant vel in minimam damnati tormentum: ita ut
qui in inferno, cæteris minus affligitur, & mi-
notes perferat cruciatus, graviores extra omnem
comparationem perferat dolores, quam omnes,
quos ipsi martyres, addo & Christus pertulerunt
etiam durissimos. Attende num sint hæc horribi-
lia. Quam miraris dum vitas euolvit Sanctorum
(& vitam illas quodvis pertulerunt) & marty-
rum tormenta, quam exhorrescis? Quam hæres
attenuis Christi meditati passionem? Sunt ergo
illis graviores imò pœna damnatorum, & nul-
lò unquam tempore cessatur. Heu bone Deus,
num his fidem adhibemus? Quidquid hic aut vi-
des, aut audis sine ulla comparatione cedit infer-
ni dolibus. Audis?

42. Novetis autem maiorem superesse considera-
tionem, etiam de pœna sensus loquendo, supre-
mam, quæ est pœna damnati, omnino Theo-
logis exponendam: nimirum quod hæc pœna-
rum instrumenta, non solum conformiter pro-
pria operentur astricti, sed etiam tantum quan-
tum, & quomodo vult Deus: ille namque est, qui
hæc sibi sumit carnifices, in sua ministros iusti-
tiæ. Hic tyranni martyrum persecutores, & iudi-
ces reos punientes, hoc agere non valent, ut ignis
tantam quantum ipsi desiderant, infligat acerb-
tatem, nec leones, nec serpentes diuellant, nec
verbera contendant, pro eorum libit & furere.
Hinc illa procedebat tyrannorum rabies in mar-
tyrum tormentis: quanto enim avidius eos vole-
bant durissimè excruciarî, tanto volebant eos ad-
perferendum alacriores. Deinde sumit hic alter
philtrum, quo dolores non sentit, licet illi ossa
distingantur. In inferno verò, damnatos hæc
torquebunt pro vi Deo placuerit, tantoque confi-
gent dolore maledictos, quanto Deus illos volue-
rit contorqueri. Iudæa num hæc unquam tyranni
poterint, aut Rex in subditum concitatus, qui
reum extremis studet cruciatibus pœnisque ene-
care?

Huic seruis visio D. Matris Theresiæ, de qua

diximus die Lunæ, quæ didicè ignem devoran-
tem, pœnam inferni non esse gravissimam aut
damnosam carnifices in se, & per se, sed hoc, quod
Deus agit, & vult ut a se in se patiantur, qui fi-
cut potest, quidquid vult, facit ut anima tales in
se pœnas patiantur, ut earum intuitu, quas ignis,
cæterique demones illi intelligunt, sint lenissimæ.
Conformiter expendit Rupertus, quod cum sint
æternæ gloriæ tanta bona, ut nihil sit in mundo,
quod eorum esset vel minimum vestigium, ut illa
Dominus D. Ioanni demonstraret, eum quasi ex
hoc mundo sustulit, idem quoque fecit, ut illi vi-
denda ostenderet tormenta damnatorum. Imagi-
nem quandam Sanctorum societatis, ac cœlestis
Hierusalem illi vult ostendere, similiter & aliam
damnatorum congregationem, carcerumque infer-
rum horribillimum, & ambas has congrega-
tiones sub figura demonstrat duarum societa-
tarum, illam cœlorum, sub figura mulieris for-
mosissimæ, inflat solis, vestibus nive candidioribus
teuentis, quæ foret Agni sponsa, tot gemmitor-
nata pretiosissimis, ut ad eam spectandam adve-
nit Angelus, qui D. Ioannem, quasi ex hoc mun-
do ad altiora deveheret. *Veni unus, de septem An-
gelis, & locutus est mecum dicens: veni, & osten-
dam tibi sponsam uxorem Agni. Et sustulit me in
spiritu in montem magnum, & aliam, & ostendit
mibi civitatem sanctam Hierusalem descendentem
de cœlis, & Deo habentem claritatem Dei. Eodem
modo voluit illi congregationem demonstrare
damnatorum, & illam sub figura designat mer-
etricis, pœllicæ mulieris: quæ rubrâ vehobatur be-
stia septem capitum, sub quæ colluviem describit
pervertitorum, quos bestia suorum ducit appeti-
tum, per septem vitia capitata. Quando verò
eius debet ostendere pœnas, earumque locum, quem
illi Deus præstitit, adest alter Angelus, & quasi
qui D. Ioannem è mundo sustolleret, eum acci-
pit: atque: *Veni, & ostendam tibi damnationem Apo-
meretricis magna. Et: & abstulit me in spiritu in 6.
desertum: q. d. Neque enim inferni demonstrati
cruciatibus peccatoribus præstituti in civitatibus,
in quibus huius vitæ mandantur cruciatibus execu-
tioni, licet gratissimi. Sunt autem hi tanto alijs
mitiores, ut in illis, quantumvis graves illæ sint,
videri non possit, vel eorum umbra lenissima. At
nihilominus, sicut nobis bona cœlestia, Deus vult
per hæc terrena designare, scilicet, per epulas, con-
uiuia, commestationes, cibum, potum vini pretio-
sissimi, fontes crystallinos, fructus sapidissimos,
gemmas pretiosas, aurum obrysum, argentum
purgatum, aquarum flumina viventium, quæ de-
lesse & pectore scaturiunt cœlesti, & omnigenas
prof-**

proferunt fructus: ita quoque nobis illum depin-
git locum tormentorum, in ijs quæ cognoscimus
maximè terribilia. D. Ioanni Lapius exponitur
sub umbra, flagitii ignis, cuius cum sit vis maxi-
mè feruens, & efficax, quasi semper in huius de-
scriptionem adducitur: *Signum ignis*: Similiter
vocat: *Torcular ira Dei*. Quasi Dei ira malos
premat sicut uvas in torculari. Dicitur area, in
qua iudex Deus damnatos traurat, sicut olim
Dauid Ammonitas, curribus falcatis, & vicinis
præcipitatis acutissimis, quibus adeo corporum ossa
molebantur, vt ex eis lateres compingi posse vi-
derentur: *Traduxit eos in typo laterum*. Hoc au-
tem significat: *Triturabitur Moab sub eo*. & illud
Abacuc secundum alium textum: *In furore triui-
rabu gemit*: Item fluius igneus rapidusque à vul-
tu Dei commoto procedens, vt vidit Daniel, &
alibi diximus.

§. 19. In valle Tophet depingit Isaias infer-
num.

Isaias vocat infernum Tophet: *Preparata est ab
Iheri Tophet, à Rege preparata, profunda & di-
latata, ut vimina eius ignis, & ligna multa sta-
tus Domus sicut torrens sulphuris succendens eam*.
Horrenda verba, singula per se, at simul sumpta
terribiliora. Proximè Hierusalem vallis erat, dicta
Tophet, vbi Ammonitæ, statuam erexerant aene-
am, vt dijs suis sacra facerent vacuam, ac concu-
tam, intra quam concludebant puerulum, Dijs
sacrificandum, corpore per totam statuam exten-
so, caput capiti, & brachia brachijs aptatis, vt se-
sionere non posset, tum ignem subijciebant, sta-
tuam accendebant aeneam, sic vt tanquam carbo
ignesceret, intra quam infelix pulso in cineres re-
digebatur, vt nec se posset vllatenus commouere,
ne verò parentes, ex pueri vagitu, gemitu, & lacry-
mis ad compassionem mouerentur, tympana pul-
sabant, tubis clangebant, strepitum excitabant, &
sic nec ipsi parentes filijs condelebant. En tibi
symbolum inferni. A Deo *Preparata est Tophet*,
Euge age miser, festina Deum offendere, tras se-
quere voluptates, iâ tibi preparata ardet Tophet:
A Rege preparata est, omnipotente, cui nec sapien-
tia deest, nec potestas, cuius posse velle est. Si Rex
fictitius, vt olim Nabuchodonosor, accendere po-
tuerit fornacem, cuius flammæ ad quadraginta-
nouem vlnas sursum ascenderent, & illam stup-
pa, resina, pice, lignisque fovere: Quid de Deo
sentiendum? Ne, quæso, stultus credideris, ob-
multitudinem damnatorum tibi locum defutu-
rum. Minime: *Profunda est & dilatata*. Nec opi-
scis ignem extinguendum: *Hea non Nutrimenta*

eius ignis, & ligna multa. Omnium potentissimū
ac agens efficacissimam, ignis est, secundum om-
nium sententiam: Erat autem ille, adeo vehemens
& efficax, quasi qui ab omnipotente Deo ex in-
dustria ad talem effectū procreatus; talis cuius
comparatione, mundi ignis ardentissimus, pectus
esse censetur: *Cum ignem audis* (inquit D. Chryst.)
*No arbitreris similem esse huic igni, qui accensus de-
feruescit, & mutatur: ille autem semel in flammam
exurgens, ardet perpetuo, nunquam interimitur.*

Similitudinem quandam huius præmisit Deus,
dum quinque Sodomorum ciuitates celesti pere-
mit incendio; Cum enim essent ciuitates istæ tam
magnæ, tot ædificijs, tot domibus, tot turribus
extructæ, in momento tamen subueriæ corru-
erunt: *Qua subuersa est in momento*, de quibus sic
D. Iudas: *v. 7. ignis æterni penam sustinentes*, vel vt
auctor legit: *Similitudinem Iustar fulguris, cuius
potentia totam percellit naturam*. Hunc ne suspi-
ceris ignem vaquam extinguendum, multo enim
ligno tot eternum non extinguetur, sed
nec deferescet: Deus est, qui illum accendit, cuius
status iustar sulphurei torrentis flammam nu-
trit gehennalem. Cape hanc similitudinem, si
folles quidam fornacem infarciant, & status seu-
ventus, nedum esset ventus, sed torrens sulphu-
reus, quem non ignem accenderet: Attende, mo-
net D. Chrylost. fluius igneus roties in S. li-
teris iocentatum: *Fluius igneus rapidusque à sa-
cie eius egrediebatur*. Huic conspice mitorum in
inferni sepulchro, sicut puerum in statua Tophet,
quas voces infelix emittat: *Pater Abraham misere-
re mei: quia crucior in hoc flamma*. Ingenitice
proditor, ligatus es, excurrere, fuge, assurge, & his-
te libera tormentis. Non hoc: nec enim potest:
Ligatus manibus & pedibus etc. Apud dicitur: *Se-
pultus est in inferno*: Nam sepulchrum est, in quo
quicumque sepelitur, seipsum mouere non po-
test, frendeat dentibus, inlacet, nullus te exau-
diat, nec compatiatur, sed Diuinam in te collau-
dabit iustitiam. O surdos Christianos, qui voces
has non attenditis, & infelicis huius miseris eu-
latus: Mundus etenim suis te tympanis exsurdant,
auresque ne conuertaris, occludit: & hoc dialolo
perplacet quàm maxime.

Hortatur nos suâ D. Chrylost. eloquentiâ ve-
mentis oculos in has penas, & flammis conij-
ciamus infernales, atremas aures huius epulo-
nis aliorumque applicemus lamentationibus: *Cre-
dit autem ipse hoc nostram posse refectam*.
vendi libertatem, vt quasi impossibile iudicet
huius ignis facilissimos atomosque considerate
cruciat, & prauos non componere viuendi

D. CHRYS.
De reparat.
lap. Tom.

Thren. 2.

Dan. 7.
10.

D. CHRYS.
Orat. 2. in
2. Mill. 7.
s. 10. Tom.